

Chapter: 1 to 9 & 1 to 5

प्र.१ (अ) दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडून लिहा.

(3)

- 1) मध्ये काळा, लाल, पांढरा यांसारखे नैसर्गिक द्रव्यांपासून तयार केलेले रंग वापरलेले असतात.
अ. शिल्पकला ब. चित्रे क. गुहाचित्रे ड. मातीच्या वाटिका
- 2) प्रभाकर या वर्तमानपत्रात यांची समाजप्रबोधनपर 'शतपत्रे' प्रसिद्ध झाली.
अ. लोकमान्य टिळक ब. लोकहितवादी क. महात्मा गांधी ड. न्यायमूर्ती रानडे
- 3) नेपोलिअन बोनापार्टने आपल्या स्वा-यांच्या दरम्यान मायदेशी आणलेल्या कलावस्तूंमुळे संग्रह खूपच वाढला.
अ. नॅशनल म्युझियम ऑफ नॅचरल हिस्टरी ब. ब्रिटीश म्युझियम
क. लुव्र संग्रहातील ड. द कॅलिको म्युझियम

(ब) पुढीलपैकी प्रत्येक गटातील चुकीची जोडी ओळखून लिहा.

(3)

- 1)

i.	माथेरान - थंड हवेचे ठिकाण
ii.	ताडोबा - लेणी
iii.	कोल्हापूर - देवस्थान
iv.	अजिंठा - जागतिक वारसास्थळ
- 2)

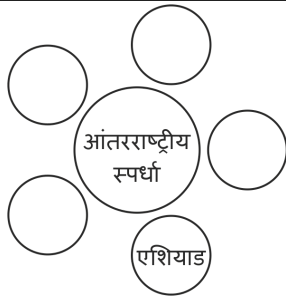
i.	रामलीला - उत्तरप्रदेश
ii.	कालबेलिया - लोककला
iii.	मुडियेट्ट - केरळ
iv.	छाऊ नृत्य - पश्चिम बंगाल
- 3)

i.	युरोपीय चित्रशैली - जेम्स वेल्स
ii.	गोंदेश्वर मंदिर - नाशिक
iii.	कैलास मंदिर - वेरूळ
iv.	सवाई गंधर्व उत्सव - मुंबई

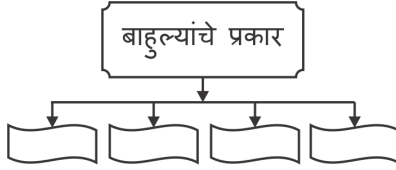
प्र.२ (अ) दिलेली संकल्पनाचित्रे पूर्ण करा. (कोणतीही दोन)

(4)

1)

2)

3)

	वर्तमानपत्रे	आकाशवाणी	दूरदर्शन
सुरुवात / पार्श्वभूमी	जेम्स ऑगस्टस हिकी यांनी २९ जानेवारी १७८० रोजी कलकत्ता जनरल अँडव्हर्टायझर 'किंवा बेंगॉल गॅझेट' या नावाचे वर्तमानपत्र सुरू केले. हे भारतातील पहिले इंग्रजी वर्तमानपत्र आहे.	१९२४ मध्ये 'इंडियन ब्रॉडकास्टिंग कंपनी' या नावाने दर दिवशी कार्यक्रमचे प्रसारण करणारे एक खाजगी रेडियो केंद्र सुरू झाले.	
माहितीचे / कार्यक्रमांचे स्वरूप	बातम्या, अग्रलेख, लोकांची मते, जाहिराती रंजक व अन्य पूरक मजकूर		जागतिक घडामोडी, संगीत तसेच पर्यावरण, ऐतिहासिक स्थान व खेळ याबाबतची माहिती
कार्ये			i. मनोरंजन ii. शिक्षण iii. सामाजिक जागृती

(ब) टीपा लिहा. (कोणतीही दोन)

(4)

- 1) वंचितांचा इतिहास
- 2) पर्यटनाची परंपरा
- 3) नॅशनल म्युझियम ऑफ नॅचरल हिस्टरी

प्र.३ पुढील विधाने सकारण स्पष्ट करा. (कोणतीही दोन)

(4)

- 1) मेजर ध्यानचंद यांना 'हॉकीचे जादूगार' असे म्हणतात.
- 2) बखर हा ऐतिहासिक साहित्यातील महत्वाचा प्रकार आहे.

- 3) कोश निर्मिती शक्य तितक्या भाषांमध्ये केली पाहिजे.
- 4) अनेक विषयांच्या संशोधनात इतिहासाची संशोधन पद्धती उपयुक्त ठरते.

प्र.४ दिलेल्या उताऱ्याचे वाचन करून खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(4)

प्र.४

(4)

जगातील सर्वात प्राचीन समजले जाणारे (इ.स.पू. ६ वे शतक) संग्रहालय मेसोपोटेमियातील 'उर' या प्राचीन शहराचे उत्खनन करताना सापडले. हे उत्खनन ब्रिटिश पुरातत्त्वज्ञ सर लिओनार्ड वुली यांनी १९२२ ते १९३४ या काळात केले होते. हे संग्रहालय एनिगॉल्डी नावाच्या मेसोपोटेमियाच्या राजकन्येने बांधले होते. ती स्वतः त्या संग्रहालयाची संग्रहपाल म्हणून काम पाहत असे. या संग्रहालयात सापडलेल्या प्राचीन वस्तूंसोबत त्या वस्तूंचे सविस्तर वर्णन करणाऱ्या मातीच्या वटिका (clay tablets) होत्या.

- i. जगातील सर्वात प्राचीन संग्रहालय कोठे सापडले?
- ii. 'उर' येथील संग्रहालय कोणी बांधले?
- iii. 'उर' येथील संग्रहालय कोणी शोधले?

प्र.५ पुढील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

(6)

- 1) भारतीय मूर्तिविज्ञान म्हणजे काय ?
- 2) बखर म्हणजे काय ? त्याबद्दल थोडक्यात लिहा.
- 3) भजन म्हणजे काय ?
- 4) ब्रिटिश संग्रहालय, इंग्लंडची माहिती लिहा.

राज्यशास्त्र

प्र.६ दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय लिहा.

(2)

- 1) विरोधीच्या चळवळीला बरेच यश आले असून बालविवाहाच्या प्रमाणात सुमारे ५०% घट झाली आहे.
अ. सती ब. बालविवाह क. केशवपन ड. हुंडा
- 2) टिकविण्यासाठी दक्ष राहावे लागते, जाणीवपूर्वक प्रयत्न करावे लागतात.
अ. लोकशाही ब. सरकार क. स्वातंत्र्य ड. संसद

प्र.७ पुढील विधाने चूक की बरोबर ते सकारण स्पष्ट करा. (कोणत्याही दोन)

(4)

- 1) राजकीय पक्ष हे सामाजिक संघटनाच असतात.
- 2) एखाद्या घटकराज्यात केव्हा आणि किती टप्प्यात निवडणुका घ्यायच्या हे राज्य सरकार ठरवते.
- 3) स्वातंत्र्योत्तर काळापासून महिला- सक्षमीकरणाच्या प्रयत्नांना सुरुवात झाली.

प्र.८ (अ) पुढील संकल्पना स्पष्ट करा. (कोणतीही एक)

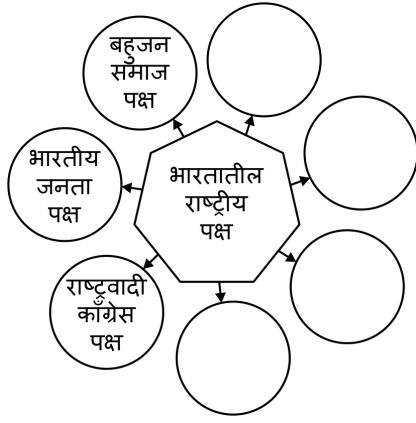
(2)

- 1) शिरोमणी अकाली दल
- 2) लोकसभेतील महिलांचे प्रतिनिधित्व.

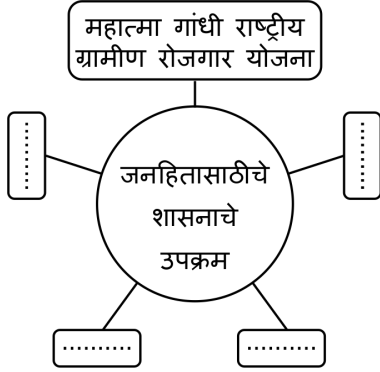
(ब) दिलेली संकल्पनाचित्रे पूर्ण करा. (कोणतीही एक)

(2)

1)

2)

प्र.९ पुढील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतीही एक)

(2)

- 1) न्यायालयाने दिलेल्या कोणकोणत्या निर्णयांमुळे महिलांच्या सन्मान व प्रतिष्ठेची जपणूक झालेली आहे ?
- 2) आचारसंहिता म्हणजे काय ?

Prism
Colours of your Dreams